

SMo1

Das Gesamtergebnis

Als ik weer eens aangeef dat we er in hoog tempo op achteruit gaan met zijn alleen hier op planeet aarde, voor wat betreft het milieu, de biodiversiteit en het klimaat, dan vragen ze niet om uit te leggen wat ik daarmee bedoel, maar ze komen met voorbeelden die een zekere mate van vooruitgang suggereren, die er feitelijk helemaal niet is.

‘Ja maar, we doen toch van alles om klimaatverandering tegen te gaan?’

‘Ik ken een heleboel mensen die hartstikke duurzaam zijn’

‘Het klopt niet wat je zegt. Het is helemaal niet waar dat we niets doen!’

Ik zeg niet dat we niets doen! Er worden wel degelijk initiatieven genomen, klimaatprojecten opgestart en duurzame technologie ontwikkelt. Mensen doen op individueel niveau hartverwarmende dingen. Veganist worden. De auto weg doen. Niet meer met het vliegtuig op vakantie. Tweedehands kleren kopen. Dat is allemaal waar. Maar het betekent niets. Althans, niet op de schaal die ertoe doet: op het niveau van alle acht miljard mensen samen, verdeeld over tweehonderd landen, op de enige planeet die we hebben.

Als je op wereldschaal gaat kijken, dragen al die supralokale, lokale, zelfs nationale initiatieven niet bij aan een ‘betere wereld’. Het milieu raakt steeds meer vervuild, we vernietigen de biodiversiteit in een steeds hoger tempo en door mensen veroorzaakte klimaatverandering is aan het versnellen. De CO₂-uitstoot en het CO₂-gehalte gaan niet omlaag, maar omhoog. Idem voor het olie-, gas- en kolenverbruik. Ieder jaar komen er 83 miljoen mensen bij die allemaal rijk, gelukkig, gezond en oud willen worden.

De enige manier om grip te krijgen en te houden op deze complexe materie is om steeds op het allerhoogste niveau naar het collectieve resultaat van ons handelen te kijken. Ik noem dat met een mooi Duits woord *das Gesamtergebnis*. En op dat allerhoogste niveau gaat het hard achteruit en zeker niet vooruit.

Meer weten?

<https://www.bol.com/nl/nl/p/de-mens-als-grens/9300000128941910/>

De mens als grens – Over de onbuigzame barrières van ons bestaan